

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός γνωμοδοτήσεως 150/2015
ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΣΤ'
Συνεδρίασις της 23^{ης}-6^{ου}-2015

Σύνθεσις :

Πρόεδρος: Πέτρος Γ. Τριανταφυλλίδης, Αντιπρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Ιωάννης Διονυσόπουλος, Παρασκευάς Βαρελάς, Σπυρίδων Παπαγιαννόπουλος,
Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Βασιλική Τύρου, Κουήν Χουρμουζιάν, Ελένη Σβολοπούλου,
Ευαγγελία Σκαλτσά, Νομικοί Σύμβουλοι

Πάρεδροι (γνώμαι άνευ ψήφου): Βασίλειος Καραγεώργος, Χαράλαμπος Μπρισκόλας,
Αντώνης Παπαγεωργίου

Εισηγητής: Αντώνης Παπαγεωργίου

Αριθμός πρωτοκόλλου εγγράφου ερωτήματος: Α11/58/2015 Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. /
διευθύνσεως παροχών / τμήματος παροχών ασθευείας.

Περίληψις ερωτήματος: 1) Αν με τας διατάξεις της παραγράφου (παρ.) 2 του άρθρου (άρ.) 4 του π.δ. 86/2009 τροποποιούνται αι διατάξεις του άρ. 33 παρ. 1 του [«θεσμικού» περί Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ.] αναγκαστικού νόμου (αν. ν.) 1846/1951 και ως εκ τούτου πρέπει να θεωρούνται μέλη οικογενείας των ασφαλισμένων του Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. οι τοποθετούμενοι εις αναδόχους οικογενείας ανήλικοι. 2) Αν αι διατάξεις του ενιαίου κανονισμού παροχών υγείας του Ε.Ο.Π.Υ.Υ. όσον αφορά εις τα θεωρούμενα ως προστατευόμενα μέλη - και ειδικώτερον εις τα ανάδοχα τέκνα - πρέπει να εφαρμόζονται από το Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ.. 3) Εις την περίπτωση καταφατικής επί του αμέσως άνωθι υποερωτήματος απαντήσεως: Αν διά την ασφαλιστική κάλυψιν ανηλικού από ανάδοχον γονέα είναι απαραίτητος προϋπόθεσις - πλήν άλλων και - η ύπαρξις δικαστικής αποφάσεως ή καλύπτονται και αι περιπτώσεις αναδοχής με ιδιωτικών συμφωνητικών.

Ι. ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ

I.A.a. Εις το άρ. 33 αν. ν. 1846/1951 προσδιορίζονται τα προς εφαρμογήν των διατάξεων του άρ. 31 του αυτού αν. ν. θεωρούμενα μέλη οικογενείας των 1) ησφαλισμένου ή 2) λόγω α) αναπηρίας ή β) γήρατος συνταξιούχου του Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. πρόσωπα. Εις το άρ. 31 του αυτού αν. ν. ορίζονται αι προϋποθέσεις χορηγήσεως, - από το Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. - παροχών ασθευείας εις χρήμα [δεδομένης της πραγματοποιηθείσης μεταφοράς και εντάξεως εις τον Ε.Ο.Π.Υ.Υ. του κλάδου υγείας του Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. καθ' όσον αφεώρα εις τας εις είδος παροχάς ασθευείας κατ' εφαρμογήν των διατάξεων των άρ. 17 (παρ. 2) και 30 (παρ. 2) του ν. 3918/2011 (Α' 31)].

I.A.b. Εις το άρ. 4 π. 2 του π.δ. 86/2009 («οργάνωση και λειτουργία του θεσμού της αναδοχής ανηλικών», Α' 114) ορίζεται ότι «ο ανήλικος που τοποθετείται σε ανάδοχη οικογένεια και για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η αναδοχή καλύπτεται ιατροφαρμακευτικά από τον ασφαλιστικό οργανισμό του έχοντος την επιμέλειά του. ... ».

I.A.c. Η Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων με το υπ' αρ. πρωτ. φ. 40021/27242/3178/2010 έγγραφόν της, ερμηνεύσασα τας αμέσως άνωθι διατάξεις εδέχθη ότι οι ησφαλισμένοι οιουδήποτε φορέως κοινωνικής ασφαλίσεως (φ.κ.α.), ως Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ., Ο.Α.Ε.Ε., Ο.Γ.Α., Ε.Τ.Α.Α., Τ.Α.Υ.Τ.Ε.Κ.Ω., Ε.Τ.Α.Π. - Μ.Μ.Ε., οι οποίοι έχουν αναλάβει ως ανάδοχοι γονείς την επιμέλειαν ανηλικών, δύνανται να ασφαλίουν τους ανηλικούς δι' ιατροφαρμακευτικήν περίθαλψιν εις τον φορέα των με τήρησιν και των λοιπών νομίμων προϋποθέσεων.

I.A.d. Εις το άρ. 3 του Ε.Κ.Π.Υ. (ενιαίου κανονισμού παροχών υγείας) του Ε.Ο.Π.Υ.Υ. (άρ. 3) μεταξύ των υπαγομένων εις την ασφαλιστικήν του κάλυψιν προσώπων περιλαμβάνονται μεν και τα ανάδοχα τέκνα την επιμέλειαν των οποίων κατέχει με δικαστικήν πράξιν ο ανάδοχος ησφαλισμένος, εις την τελευταίαν όμως παρ. του ίδιου άρ. διευκρινίζεται ότι δια την εφαρμογήν των διατάξεων του κανονισμού ως προς τα ασφαλιστέα πρόσωπα ισχύουν αι επιμέρους διατάξεις των κανονισμών των ενταχθέντων εις τον Ε.Ο.Π.Υ.Υ. κλάδων ή τομέων υγείας των φ.κ.α..

I.A.e. Το Γραφείον Νομικού Συμβούλου του Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ., επί (τεθέντος επ' αφορμή συγκεκριμένης υποθέσεως) ερωτήματος του Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. σχετικώς με την παροχήν ασφαλιστικής ικανότητος προς τοποθετούμενους εις ανάδοχους οικογενείας ανηλικούς, εδέχθη με το υπ' αρ. πρωτ. 1776/2011 έγγραφόν του ότι: Το άρ. 4 παρ. 2 εδάφιον πρώτον του π.δ. 86/2009 είναι άκυρον λόγω ελλείψεως νομοθετικής εξουσιοδοτήσεως προς τροποποίησιν τυπικού νόμου (και, προκειμένου περί του Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ., των διατάξεων των άρ. 31 και 33 αν. ν. 1846/1951),

17

3

αφού, καίτοι η εξουσιοδότησις αφορά μόνον εις την ρύθμισιν των λεπτομερειών της οργανώσεως και της λειτουργίας του θεσμού των αναδόχων οικογενειών «μέσα στα όρια που χαράσσονται από τα άρθρα 1655 και 1665 του αστικού κώδικος» και των παρ. 1 έως και 4 του άρ. 9 του ν. 2082/1992, το εξουσιοδοτηθέν όργανον 1) ετροποποίησε διατάξεις κοινωνικοασφαλιστικού δικαίου διά των οποίων ορίζονται α) τα υπαγόμενα εις την κοινωνικήν ασφάλισιν πρόσωπα και β) αι προϋποθέσεις της εν λόγω υπαγωγής και 2) συμπεριέλαβεν εις τον κλάδον ασθενείας φ.κ.α. (μεταξύ των οποίων και το Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ.) πρόσωπα τα οποία δεν θεωρούνται μέλη οικογενείας του αμέσως ησφαλισμένου. Το ρυθμισθέν με το άρ. 4 παρ. 2 εδάφιον πρώτον του π.δ. 86/2009 θέμα ευρίσκεται εκτός των χαρασσομένων από τας διατάξεις των άρ. 1655 έως και 1665 Α.Κ. και παρ. 1 έως και 4 του άρ. 9 του ν. 2082/1992 ορίων αι οποίαι (διατάξεις), προκειμένης αναδοχής ανηλικού, ρυθμίζουν τας σχέσεις μεταξύ του ανηλικού και των φυσικών γονέων κ.λπ.. Εις ουδέν όμως σημείον των διατάξεων αυτών γίνεται μνεία ή αναφορά εις εννόμους σχέσεις, διατάξεις ή διαδικασίας του κοινωνικοασφαλιστικού δικαίου. Επομένως το Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. υποχρεούται να μην εφαρμόζη την στερουμένην νομικού εξουσιοδοτικού ερείσματος - και ως εκ τούτου άκυρον και ανίσχυρον - ρηθείσαν διάταξιν του π.δ. 86/2009.

Ι.Β. Εν όψει τούτων (τα οποία, μεταξύ άλλων, εκτίθενται εις το ρηθέν έγγραφόν του) το Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. επαναφέρει το ερώτημα διά να εκδοθή γνωμοδότησις, επειδή η εκ μέρους του εφαρμογή του πορίσματος του ανωτέρω γνωμοδοτικού εγγράφου έχει προκαλέσει διαμαρτυρίες.

ΙΙ. ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΙΙ.Α. *Σύνταγμα (Σ.) της Ελλάδος [έτους 1975 (Α' 111), ως α) μετεφέρθη στη δημοτική με το Β' ψήφισμα της 6^{ης} Μαρτίου 1986 της ΣΤ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων (Α' 24) και β) ανεθεωρήθη με το ψήφισμα της 6^{ης} Απριλίου 2001 της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων (Α' 84): Άρ. 26: 1. Η νομοθετική λειτουργία ασκείται από τη Βουλή και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Άρ. 43: 2. Ύστερα από πρόταση του αρμοδίου Υπουργού επιτρέπεται η έκδοση κανονιστικών διαταγμάτων με ειδική εξουσιοδότηση νόμου και μέσα στα όριά της ...*

ΙΙ.Β. *Αν. ν. 1846/1951 (Α' 179) «περί κοινωνικών ασφαλίσεων» κυρωθείς δυνάμει του άρ. 1 περιπτώσεως 168 του ν. 2113/1952 (Α' 126): Άρ. 1: 1. Ο παρών νόμος έχει ως σκοπόν την ασφάλισιν των εν τοις επομένοις (2 - 4) άρθροις αναφερομένων προσώπων εις περιπτώσιν ασθενείας .... ως και των μελών της οικογενείας αυτών εν περιπτώσει ασθενείας τούτων... . 2. Η διά*

του παρόντος θεσπιζόμενη ασφάλισις περιλαμβάνει ειδικώτερον τους ακόλουθους κλάδους:

- α) Τον κλάδον παροχών ασθενείας και μητρότητας εις χρήμα. β) ..... γ).....
δ).....

Ιατρική περίθαλψις

Άρ. 31: .... 9. Άπασαι αι περί ων το παρόν άρθρον χρηματικάί παροχαί αντικαταστάσεως εις είδος τοιούτων βαρύνουσι τον κλάδον παροχών ασθενείας και μητρότητας εις είδος.

Μέλη οικογενείας

Άρ. 33 [ως οι κατωτέρω διατάξεις του αντικατεστάθησαν δυνάμει της παραγράφου 10 (εδαφίου α) άρθρου 48 του ν. 3996/2011 (Α 170/5-8-2011)]:

1. Προς εφαρμογήν των διατάξεων του άρθρου 31 τα κατωτέρω πρόσωπα θεωρούνται μέλη της οικογενείας του ασφαλισμένου ή του συνταξιούχου λόγω αναπηρίας ή γήρατος:

α) Η σύζυγος ή ο σύζυγος.

β) Τα άγαμα τέκνα (νόμιμα ή τέκνα που έχουν νομιμοποιηθεί, αναγνωρισθεί ή υιοθετηθεί, ή προγονοί) και τα φυσικά τέκνα ασφαλισμένης ή συνταξιούχου λόγω αναπηρίας ή γήρατος μέχρι τη συμπλήρωση του 18^{ου} έτους της ηλικίας τους και εάν μεν είναι άνεργα μέχρι τη συμπλήρωση του 24^{ου} έτους της ηλικίας τους, εάν δε συνεχίζουν τις σπουδές τους για 2 έτη μετά τη λήξη των σπουδών τους, εφόσον είναι άνεργα, όχι όμως πέρα από τη συμπλήρωση του 26^{ου} έτους της ηλικίας τους.

γ) Η μητέρα και ο πατέρας καθώς και οι θετοί γονείς υπό τις ίδιες με τους φυσικούς γονείς προϋποθέσεις.

δ) Οι ορφανοί πατρός και μητρός εγγονοί και αδελφοί καθώς και οι ορφανοί μόνον από πατέρα ή μητέρα αδελφοί ή εγγονοί εφόσον ο επιζών γονέας θεωρείται κατά τα ανωτέρω ως μέλος οικογενείας του ασφαλισμένου, μέχρι συμπληρώσεως του 18^{ου} έτους της ηλικίας τους και εφόσον είναι άγαμοι.

Π.Γ. Α.Κ. – π.δ. 456/1984 (Α' 164): Άρ. 1655 («διατήρηση των σχέσεων με τη φυσική οικογένεια ή τον επίτροπο»). Όταν τρίτοι έχουν την πραγματική φροντίδα του προσώπου του ανηλίκου, γιατί τους την ανέθεσαν είτε οι φυσικοί γονείς ή ο επίτροπος είτε το δικαστήριο (ανάδοχοι γονείς ή ανάδοχη οικογένεια), οι έννομες σχέσεις μεταξύ του ανηλίκου και της φυσικής του οικογένειας ή του επιτρόπου και ιδίως οι αρμοδιότητες από τη γονική μέριμνα ή την επιτροπεία παραμένουν

5

αμετάβλητες, εφόσον δεν ορίζεται στο νόμο διαφορετικά. 'Αρ. 1656 («υποχρεώσεις των αναδόχων γονέων»). Οι ανάδοχοι γονείς οφείλουν να διευκολύνουν τις προσωπικές σχέσεις και την επικοινωνία των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου με τον ανήλικο, εφόσον δεν παραβλάπτονται ουσιώδη συμφέροντά του. Σε περίπτωση διαφωνίας αποφασίζει το δικαστήριο. 'Αρ. 1657. Οι ανάδοχοι γονείς οφείλουν επίσης να παρέχουν ανελλιπώς στους φυσικούς γονείς ή στον επίτροπο καθώς και στην αρμόδια κοινωνική υπηρεσία πληροφορίες σχετικές με το πρόσωπο και τις συνθήκες διαβίωσης και ανάπτυξης του ανηλίκου. 'Αρ. 1658. Οι ανάδοχοι γονείς δεν έχουν το δικαίωμα να ενεργούν εναντίον της βούλησης των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου, αν αυτή εκφράσθηκε ρητά. 'Αρ. 1659 («αρμοδιότητες και δικαιώματα»). Αν δεν παρέχονται σ' αυτούς περισσότερες αρμοδιότητες από το νόμο ή με δικαστική απόφαση, οι ανάδοχοι γονείς ασκούν, στο όνομα και για λογαριασμό των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου, όσες αρμοδιότητες τους είναι απαραίτητες για να μεριμνούν για τις τρέχουσες και τις επείγουσες υποθέσεις του ανηλίκου. Έχουν επιπλέον, σε κάθε περίπτωση, το δικαίωμα να αξιώνουν από τους φυσικούς γονείς ή τον επίτροπο, πριν αυτοί λάβουν οποιαδήποτε απόφαση σχετική με τον ανήλικο, να τους παρέχουν την δυνατότητα να διατυπώνουν τη γνώμη τους. 'Αρ. 1660 («αφαίρεση αρμοδιοτήτων από τους φυσικούς γονείς ή τον επίτροπο»). Όταν η ένταξη του ανηλίκου στην ανάδοχη οικογένεια γίνεται διαρκέστερη, ενώ παράλληλα εξασθενούν οι δεσμοί του με τους φυσικούς γονείς του, οι ανάδοχοι γονείς έχουν το δικαίωμα να ζητούν από το δικαστήριο να αφαιρεί από τους φυσικούς γονείς εν μέρει ή εν όλω την επιμέλεια του προσώπου του ανηλίκου ή και τη διοίκηση της περιουσίας του. Στην τελευταία περίπτωση οι ανάδοχοι γονείς καθίστανται επίτροποι. 'Αρ. 1661. Αν ο ανήλικος τελεί υπό επιτροπεία και συντρέχουν προϋποθέσεις ανάλογες με αυτές του προηγούμενου άρθρου, οι ανάδοχοι γονείς μπορούν να ζητήσουν από το δικαστήριο, είτε να διορισθούν συνεπίτροποι είτε να ανατεθεί σ' αυτούς ολόκληρη η επιτροπεία. 'Αρ. 1662 («άρση της αναδοχής»). Με εξαίρεση τις περιπτώσεις των δύο προηγούμενων άρθρων, οι φυσικοί γονείς ή ο επίτροπος που ανέθεσαν τη φροντίδα του προσώπου του ανηλίκου στους ανάδοχους γονείς με σύμβαση, έχουν το δικαίωμα να ανακαλούν την ανάθεση οποτεδήποτε. Με την ίδια εξαίρεση, μπορεί και το δικαστήριο, αν η ανάθεση έγινε με απόφασή του, να θέτει τέρμα σ' αυτήν, όταν το ζητούν οι φυσικοί γονείς ή ο επίτροπος, εφόσον διαπιστώνει ότι εξέλιπαν οι λόγοι για τους οποίους είχε αποφασισθεί το μέτρο. 'Αρ. 1663. Το δικαστήριο μπορεί επίσης να αίρει την ανάθεση και να εμπιστευτεί τη φροντίδα του ανηλίκου σε άλλους, με αίτηση των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου, άλλων συγγενών, του εισαγγελέα ή

και αυτεπαγγέλτως, όταν διαπιστώνει ότι η ανάδοχη οικογένεια δεν είναι κατάλληλη να ανταποκριθεί στα καθήκοντά της. Άρ. 1664 («τί συνεκτιμά το δικαστήριο»). Σε κάθε περίπτωση, η απόφαση του δικαστηρίου πρέπει να είναι σύμφωνη με το συμφέρον του ανηλίκου. Το δικαστήριο οφείλει, ανάλογα με την ωριμότητα του ανηλίκου, να ακούει, πριν αποφασίσει, και τη δική του γνώμη. Επίσης οφείλει να ακούει τους αναδόχους και τους φυσικούς γονείς ή τον επίτροπο και να συνεκτιμά την έκθεση της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας. Άρ. 1665 («εποπτεία της κοινωνικής υπηρεσίας»). Σε κάθε περίπτωση αναδοχής ανηλίκου η αρμοδία κοινωνική υπηρεσία παρακολουθεί με ειδικευμένα όργανά της την εξασφάλιση των απαραίτητων υλικών και ηθικών προϋποθέσεων για την κανονική διαβίωση και ανάπτυξη του ανηλίκου, επεμβαίνει με κατάλληλες συμβουλές ή άλλες πρόσφορες μεθόδους κάθε φορά που το επιβάλλει το συμφέρον του και αναφέρεται σχετικά στο δικαστήριο. Όταν η αναδοχή του ανηλίκου γίνεται με σύμβαση, έχουν τόσο οι φυσικοί γονείς ή ο επίτροπος όσο και οι ανάδοχοι γονείς την υποχρέωση να αναγγείλουν χωρίς καθυστέρηση τη σύμβαση στην κοινωνική υπηρεσία. [αι διατάξεις των άρ. 1655 έως και 1665 Α.Κ. αντικατεστάθησαν ως άνω – μετά την κατάργηση των ταυταριθμών προϊσχυσσών – δυνάμει τού άρ. 12 / δευτέρου μέρους («επιτροπεία και συναφείς προστατευτικοί θεσμοί») του ν. 2447/1996 (Α' 278)].

II.Δ. Ν. 2082/1992 (Α' 158): Άρ. 9 – «ανάδοχες οικογένειες» – (ως ετροποποιηθή δυνάμει του άρ. 65 παρ. 1 του ν. 2447/1996): 1. Σε περίπτωση που συντρέχει λόγος να ανατεθεί, με απόφαση του δικαστηρίου, η πραγματική φροντίδα ή και μέρος ή το σύνολο της επιμέλειας του προσώπου ενός ανηλίκου σε κατάλληλη οικογένεια, σύμφωνα με τους ορισμούς του αστικού κώδικα και δεν βρίσκεται τέτοια οικογένεια στο περιβάλλον του ανηλίκου πρόθυμη να αναλάβει αυτό το έργο, το δικαστήριο μπορεί να απευθύνεται για την υπόδειξη της οικογένειας μέσω της αρμόδιας Κοινωνικής Υπηρεσίας, στο Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας. Το Υπουργείο αυτό ασκεί την εν λόγω αρμοδιότητά του μέσω των υπηρεσιών του ή των ιδρυμάτων ή άλλων κοινωνικών οργανώσεων που εποπτεύει, βάσει προγραμμάτων που καταρτίζει το ίδιο ή που τελούν υπό τον έλεγχο και την εποπτεία του και χωρίς να θίγονται τα οριζόμενα από τα άρθρα 1655 έως 1665 του αστικού κώδικα. 2. Στα προγράμματα αναδόχων οικογενειών της προηγούμενης παραγράφου μπορούν να υπάγονται ανήλικοι και όταν το ζητούν οι ίδιοι οι γονείς ή ο επίτροπός τους, σύμφωνα με τους ορισμούς του αστικού κώδικα. 3. Σε ανάδοχη οικογένεια μπορεί να ανατίθεται, με βάση ειδικά προγράμματα, και η φροντίδα ενηλίκων με ειδικές ανάγκες ή ηλικιωμένων, εφόσον το ζητούν οι ίδιοι. 4. Ανάδοχη οικογένεια, με την έννοια

αυτού του νόμου, είναι κάθε οικογένεια που αποτελείται από συζύγους με ή χωρίς παιδιά και έχει αναγνωρισθεί με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας ως κατάλληλη να αναλαμβάνει προσωρινά τη φροντίδα, ανατροφή, διαπαιδαγώγηση και προστασία των προσώπων που αναφέρονται στις προηγούμενες παραγράφους. Δεν χρειάζεται η ειδική αναγνώριση, όταν το δικαστήριο ανέθεσε τη φροντίδα, ή και την επιμέλεια του προσώπου του ανηλίκου σε κατάλληλη οικογένεια, συγγενική ή μη, με υπόδειξη αυτών που ζήτησαν τη λήψη του μέτρου ή όταν συγγενική ή άλλη κατάλληλη οικογένεια είναι πρόθυμη, στις περιπτώσεις της δεύτερης παραγράφου αυτού του άρθρου, να αναλάβει αυτά τα έργα. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις τα έργα της ανάδοχης οικογένειας μπορούν να ανατίθενται και σε μεμονωμένα άτομα με ή χωρίς παιδιά. ... . Άρ. 9: 5. Με προεδρικά διατάγματα που εκδίδονται με πρόταση των υπουργών οικονομικών, υγείας και πρόνοιας και δικαιοσύνης ρυθμίζονται στις λεπτομέρειές τους η οργάνωση και η λειτουργία του θεσμού των αναδόχων οικογενειών μέσα στα όρια που χαράσσονται από τα άρθρα 1655 έως 1665 του αστικού κώδικος και των προηγούμενων παραγράφων του παρόντος άρθρου....

III. ΕΡΜΗΝΕΙΑ

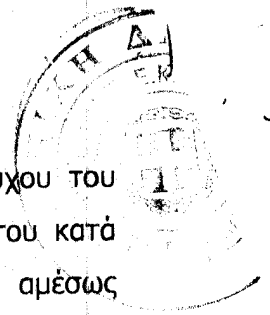
III.A. Κατά την έννοια των ως άνω συνταγματικών διατάξεων – αι οποίαι είναι εξαιρετικά και πρέπει ως εκ τούτου να ερμηνεύονται στενώς [Αθ. Ράικος «συνταγματικό δίκαιο» έκδοσις 2^η σελ. 734] - η νομοθετική εξουσιοδότησις, διά να είναι σύμφωνος προς το Σ., πρέπει να είναι ειδική και ωρισμένη, υπό την έννοιαν ότι πρέπει να προσδιορίζη καθ' ύλην το αντικείμενόν της, ήτοι να μην είναι γενική και αόριστος, ασχέτως αν είναι ευρεία ή στενή, ασχέτως δηλαδή του αριθμού των περιπτώσεων τας οποίας η δημοσία διοίκησις δύναται να ρυθμίση - βάσει της συγκεκριμένης νομοθετικής εξουσιοδοτήσεως - κανονιστικώς. Η ευρύτης της εξουσιοδοτήσεως, εφ' όσον το περιεχόμενόν της είναι ωρισμένον, δεν επηρεάζει το κύρος της από συνταγματικής πλευράς [Σ.τ.Ε. 941/2008 (ολομ.): Ε.Δ.Κ.Α. 2008.641 επόμε.]. Η διάταξις του άρθρου 43 § 2 εδαφίου α του Σ., η οποία καθιεροί μορφήν εκτάκτου νομοθετικής διαδικασίας, δεν χαράσσει γενικάς νομοθετικάς κατευθύνσεις, ώστε να αφήνη μεγάλην διακριτικήν ευχέρειαν εις τα κύρια όργανα της διοικητικής λειτουργίας, αλλά επιτάσσει να προσδιορίζεται ειδικώς το θέμα που θα ρυθμισθή με π.δ. (Κ. Λ. Γεωργόπουλος «επίτομο συνταγματικό δίκαιο» δωδεκάτη έκδοσις σελ. 435). Εδώ η νομοθετική αρμοδιότης των φορέων της εκτελεστικής λειτουργίας δεν είναι πρωτογενής. Προκύπτει από συγκεκριμένην εξουσιοδότησιν νόμου, ο οποίος μάλιστα οφείλει με ακρίβειαν

να διαγράφη τα όριά της. Όμως οι δυνάμει της εν λόγω ειδικής νομοθετικής εξουσιοδότησεως θεσπιζόμενοι διά των εκδιδόμενων κανονιστικών πράξεων κανόνες δικαίου είναι πρωτεύοντες (Σ.τ.Ε. 5015/2005). Αυτή η μορφή των διαταγμάτων χρησιμοποιείται όταν ο νόμος δεν είναι τόσο λεπτομερειακός, ώστε να αρκή απλή εκτέλεσις – πραγματοποιήσις - με εκτελεστικόν διάταγμα της § 1 του αμέσως άνωθι άρθρου, αλλά έχει ανάγκην ολοκληρώσεως των ρυθμίσεών του με κανόνες οι οποίοι θα καταστήσουν την εφαρμογήν του εφικτήν [Δ. Θ. Τσάτσος «συνταγματικό δίκαιο» / τόμ. Α' (θεωρητικό θεμέλιο) 4η έκδοσις σελ. 409]. Λεπτομερειακή είναι η ρύθμισις όλως δευτερευόντων και επουσιωδών θεμάτων (ad hoc πρακτικόν επεξεργασίας Σ.τ.Ε. 602/2002). Εξαιρετικά - και ως εκ τούτου στενώς ερμηνευτέα - είναι αι εξουσιοδοτικά διατάξεις (όχι μόνον του Σ. αλλά) και των νόμων [Ράικος όπ. αν.]. Εφ' όσον υπάρχει ειδική νομοθετική εξουσιοδότησις, επιτρέπεται η τροποποιήσις διατάξεων τυπικού νόμου διά π.δ. [Σ.τ.Ε. 689/2009, 351/2003, 542/1982, 1220/2015 (7μελούς)]. Στενώς ερμηνευτέα και ανεπίδεκτοι αναλογικής ερμηνείας και εφαρμογής είναι και αι κοινωνικοασφαλιστικού δικαίου διατάξεις [γν. Ν.Σ.Κ. 181/2005 (σελ. 10) με παραπομπάς εις την νλγίαν του Σ.τ.Ε.], κατά γενικήν δε αρχήν του κοινωνικοασφαλιστικού δικαίου, οσάκις ο κύκλος των ασφαλιστέων προσώπων ορίζεται ευθέως υπό του νόμου, διεύρυνσις ή περιορισμός αυτού (του κύκλου) δεν επιτρέπεται ει μη μόνον βάσει ειδικής εν τω νόμω εξουσιοδότησεως [ad hoc Σ.τ.Ε. 3579/2009, 1430/1979 (σελ. 7), σχετ. Σ.τ.Ε. 331/2008: τ.ν.π. «νόμος», πρβλ. Σ.τ.Ε. 2177/1997]. Θεσπιζόμενοι άνευ ή εκτός ή καθ' υπέρβασιν της κατά τα ρηθέντα ειδικής νομοθετικής εξουσιοδότησεως κανόνες δικαίου (ή διατάξεις) είναι άκυροι, ανίσχυροι [Σ.τ.Ε. 252, 253 και 254/2008 (ολομ.), 2740/2000 (με παραπομπάς εις την νλγίαν του Σ.τ.Ε.), 1780/1999, 4828/1997: τ.ν.π. «νόμος», Α.Π. 862/1995: www.dsanet.gr], ανεφάρμοστοι (γν. Ν.Σ.Κ. 759/1976) και δεν παράγουν δικαιώματα και υποχρεώσεις (Α.Π. 862/1995 όπ. αν.), ελέγχεται δε και παρεμπιπτόντως - επ' ευκαιρία προσβολής ατομικής διοικητικής πράξεως επ' αυτής ερειδομένης - η ισχύς κανονιστικής πράξεως εκδοθείσης κατά νομοθετικήν εξουσιοδότησιν [Σ.τ.Ε. 4572/1996 (ολ.), 1099/2000, 2216/2003], ενώ η μη εφαρμογή της εκτός νομοθετικής εξουσιοδότησεως εκδοθείσης κανονιστικής διοικητικής πράξεως δεν τελεί υπό την προϋπόθεσιν α) προηγουμένης ακυρώσεώς της από το Σ.τ.Ε. ή β) της ενώπιον του Σ.τ.Ε. προσβολής της (Α.Π. 862/1995 όπ. αν.).

III.B. Η αναδοχή ανηλίκου είναι σχετικώς νέος θεσμός του οικογενειακού δικαίου συμπληρωματικός α) της γονικής μερίμνης και β) της επιτροπείας προς την οποίαν τελεί εις λειτουργικήν σχέσιν. Με τας οικείας διατάξεις εσκοπήθη η πληρεστέρα προστασία των συμφερόντων του ανηλίκου και εδημιουργήθη εις νέος τύπος οικογενείας, έν νέον οικογενειακόν σχήμα λειτουργούν προσωρινώς και παραλλήλως προς την φυσικήν οικογένειαν (αναδοχή συνιστάται και εις περιπτώσιν θετής οικογενείας) εις αντίθεσιν με την υιοθεσίαν η οποία υποκαθιστά πλήρως και οριστικώς την φυσικήν οικογένειαν (Κουνουγέρη - Μανωλεδάκη «υιοθεσία και αναδοχή ανηλίκων»: «Αρμενόπουλος» έτους 1997 σελ. 741 και επόμε.). Διά τον λόγον αυτόν άλλωστε (ότι δεν αποκóπτονται οι δεσμοί με την φυσικήν οικογένειαν) ο νόμος είναι ελαστικώτερος από ό,τι εις την υιοθεσίαν όσον αφορά εις την προδιαγραφήν των προαπαιτουμένων δια την αναδοχήν ανηλίκου. Ως προκύπτει από το σύνολον των ρυθμιζουσών την αναδοχήν διατάξεων - μεταξύ των οποίων (πλην των ειρημένων) και αι Α.Κ. 1532 (εδάφ. δεύτερον), 1533 & 1607 - με τον όρον αυτόν νοείται η ανάληψις της πραγματικής φροντίδος του ανηλίκου από τρίτους είτε κατόπιν συμφωνίας μεταξύ αυτών και των γονέων ή του επιτρόπου, είτε κατόπιν δικαστικής αποφάσεως. Εις τους τρίτους όμως είναι δυνατόν να ανατεθή όχι μόνον η πραγματική φροντίς του ανηλίκου αλλά και η ευρύτερα επιμέλεια του προσώπου του ανηλίκου εν όλω ή εν μέρει. Εις την πρώτην περίπτωσην πρόκειται περί αναδοχής εν στενή εννοία, ενώ εις την δευτέραν περί αναδοχής εν ευρεία εννοία (Σκορίνη εις Γεωργιάδη - Σταθόπουλου «αστικός κώδικας» τόμ. VIII σελ. 796).

IV. ΠΟΡΙΣΜΑ

IV.A. (Επί του πρώτου ερωτήματος): Από τα εκτεθέντα συνάγεται, κατά την ομόφωνον γνώμην του Τμήματος, ότι η άνωθι (εν παρ. I υποπαρ. Α.β) διάταξις του π.δ. 86/2009 είναι άκυρος λόγω ελλείψεως της υπό του Σ. απαιτουμένης ειδικής νομοθετικής εξουσιοδοτήσεως δια την τροποποίησιν των διατάξεων των άρθρων 31 και 33 του αν. ν. 1846/1951. Τούτο διότι, ενώ η δοθείσα εξουσιοδότησις αφορά μόνον εις την ρύθμισιν των λεπτομερειών της οργανώσεως και της λειτουργίας του θεσμού των αναδόχων οικογενειών «μέσα στα όρια που χαράσσονται από τα άρθρα 1655 έως 1665 του αστικού κώδικα» και από τας παρ. 1 έως και 4 του άρ. 9 του ν. 2082/1992, το εξουσιοδοτηθέν διοικητικόν όργανον 1) ετροποποίησε κοινωνικοασφαλιστικού δικαίου διατάξεις διά των οποίων προσδιορίζονται (και μάλιστα περιοριστικώς) οι δικαιούχοι παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως και 2) υπήγαγεν εις τον κλάδον παροχών ασθενείας εις χρήμα του Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. πρόσωπα τα οποία διά την εφαρμογήν του άρ. 31 του αν. ν. 1846/1951 δεν

αποτελούν μέλη της οικογενείας του αμέσως ησφαλισμένου ή συνταξιούχου του Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. και ως εκ τούτου στερούνται προϋποθέσεως απαραίτητου κατά νόμον δια την απόκτησιν νομίμου δικαιώματος επί των παροχών του αμέσως ανωτέρω κλάδου του Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ.. Η τροποποίησης αυτή - ήτοι η πρόβλεψις ιατροφαρμακευτικής καλύψεως των τοποθετουμένων εις αναδόχους οικογενείας ανηλίκων από τον φ.κ.α. του έχοντος την επιμέλειαν των - δεν αποτελεί ρύθμισιν λεπτομερείας της οργανώσεως και λειτουργίας του θεσμού της αναδοχής ανηλίκων, αλλά (αποτελεί) επέμβασιν εις βασικάς διατάξεις κοινωνικοασφαλιστικού δικαίου - ως εν προκειμένω αι ρηθείσαι τού (θεσμικού περί του Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ.) αν. ν. 1846/1951 - εις περιπτώσεις κατά τας οποίας την επιμέλειαν ανηλίκου έχει ησφαλισμένος (εν ενεργεία ή συνταξιούχος) του Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. ο οποίος τυγχάνει (και) μέλος οικογενείας αναδόχου του ανηλίκου. Το διά του άρ. 4 § 2 (εδαφ. πρώτου) του π.δ. 86/2009 ρυθμισθέν θέμα ευρίσκεται εκτός των χαρασσομένων από τας διατάξεις των άρ. 1655 έως και 1665 Α.Κ. και 9 (§§ 1 έως και 4) του ν. 2082/1992 ορίων, αφού αι διατάξεις αυταί ρυθμίζουν - προκειμένου περί αναδοχής ανηλίκου - 1) τας σχέσεις μεταξύ αφ' ενός του ανηλίκου και αφ' ετέρου α) της φυσικής του οικογενείας ή β) του επιτρόπου, 2) τας υποχρεώσεις των αναδόχων γονέων προς α) τον ανήλικον, β) τους φυσικούς γονείς του, γ) τον επίτροπον και δ) την αρμοδιαν κοινωνικήν υπηρεσίαν, 3) τας αρμοδιότητας και τα δικαιώματα των αναδόχων γονέων, 4) την δυνατότητα αφαιρέσεως δικαιωμάτων και αρμοδιοτήτων από τους φυσικούς γονείς του ανηλίκου, 5) την δυνατότητα των φυσικών γονέων να διορισθούν συνεπίτροποι ή να τους ανατεθή η επιτροπεία, 6) τας προϋποθέσεις και την διαδικασίαν άρσεως της αναδοχής, 7) την εποπτείαν της κοινωνικής υπηρεσίας και τας αρμοδιότητας του υπουργείου υγείας και κοινωνικής αλληλεγγύης - μετονομασθέντος ήδη [δυνάμει του π.δ. 85/2012 (Α' 141)] εις υπουργείον υγείας - κ.ά.]. Εις ουδέν σημείον των (φερομένων ως εξουσιοδοτικών) διατάξεων αυτών γίνεται - η παραμικρά έστω - μνεία ή αναφορά εις εννόμους σχέσεις ή διατάξεις ή διαδικασίας του κοινωνικοασφαλιστικού δικαίου. Επομένως το Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. υποχρεούται να μην εφαρμόζη την - στερουμένην νομικού εξουσιοδοτικού ερείσματος και, ως εκ τούτου, ανίσχυρον - διάταξιν του άρθρου 4 § 2 εδαφίου πρώτου του π.δ. 86/2009 με την οποίαν δεν ετροποποιήθησαν αι διατάξεις του άρ. 33 παρ. 1 του αν. ν. 1846/1951, αυτή δε η απάντησις προσήκει επί του πρώτου υποερωτήματος [ειρήσθω εν παρόδω ότι εξ επόψεως ευρωπαϊκού κοινοτικού δικαίου 1) αι παροχαί ασθενείας εις χρήμα (περί ων εν προκειμένω) χορηγούνται πάντοτε κατ' εφαρμογήν της νομοθεσίας της χώρας ασφαλίσεως οιαδήποτε και αν είναι η χώρα κατοικίας ή διαμονής του

ενδιαφερομένου και 2) εναπόκειται εις την νομοθεσίαν εκάστου κράτους – μέλους να καθορίση αφ' ενός τας προϋποθέσεις του δικαιώματος ή της υποχρέωσης υπαγωγής εις εν σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως και αφ' ετέρου τας προϋποθέσεις χορηγήσεως δικαιωμάτων και παροχών (ορ. Προδρόμου Δ. Μαυρίδου «υγειονομική περίθαλψη χωρίς σύνορα στην Ευρώπη;» εις επιθεώρησιν δικαίου κοινωνικής ασφαλίσεως έτους ΜΑ' αριθμ. τεύχ. 4/484 σελ. 270, 254 με παραπομπάς εις νλγίαν του Δ.Ε.Κ.)).

IV.B. (Επί του δευτέρου υποερωτήματος): Κατά την ομόφωνον γνώμην του Τμήματος, εις τας άνωθι διατάξεις του άρ. 33 του αν. ν. 1846/1951 αναγράφονται περιοριστικώς τα προς εφαρμογήν των διατάξεων του άρ. 31 του αν. ν. 1846/1951 θεωρούμενα ως μέλη οικογενείας πρόσωπα και επομένως το θέμα αυτό ρυθμίζεται ειδικώς, μη καταλειπομένου κενού [το οποίον, ακόμη και αν υφίστατο, δεν θα ήτο δεκτικόν πληρώσεως δι' αναλογικής εφαρμογής διατάξεων ρυθμιζουσών το θέμα των δικαιούχων παροχών ασθενείας - χορηγουμένων από άλλους φ.κ.α. - προσώπων, αφού, ως ερρέθη, είναι ανεπίδεκτοι αναλογικής ερμηνείας και εφαρμογής αι κοινωνικοασφαλιστικού δικαίου διατάξεις]. Συνεπώς - κατά την ομόφωνον γνώμην του Τμήματος - και επί του δευτέρου υποερωτήματος προσήκει απάντησις αρνητική.

IV.Γ. (Επί του τρίτου υποερωτήματος): Δοθείσης αρνητικής επί του δευτέρου υποερωτήματος απαντήσεως, το τρίτον υποερωτήμα, κατά την ομόφωνον γνώμην του Τμήματος, φωράται υποθετικόν και παρέλκει η επ' αυτού απάντησις [λόγω μη συνδρομής λογικώς αναγκαίας προϋποθέσεως αυτής (ήτοι καταφατικής επί του δευτέρου υποερωτήματος απαντήσεως)].

V. Όθεν, κατά την ομόφωνον γνώμην του ΣΤ' Τμήματος του Ν.Σ.Κ., επί των δύο πρώτων υποερωτημάτων του ερωτήματος προσήκει απάντησις αρνητική, παρέλκει δε η επί του τρίτου υποερωτήματος απάντησις.-

Εθεωρήθη

Αθήναι, 24-6-2015

Ο Πρόεδρος του ΣΤ'

Τμήματος του Ν.Σ.Κ.

Πέτρος Γ. Τριανταφυλλίδης
Αντιπρόεδρος του Νομικού
Συμβουλίου του Κράτους

Ο εισηγητής

Αντώνης Παπαγεωργίου